

رئیس انستیتوت: چرا جایزه ابن سینا به ایدی راما اهدا شد؟

خانم‌ها و آقایان، مهمانان گرامی،

برای ما در انستیتوت مطالعات استراتژیک افغانستان، مایه‌ی خرسندی است که از حضور شما در یکی از مهم‌ترین برنامه‌های سالانه‌ی مان، مراسم اهدای جایزه‌ی صلح ابن سینا، استقبال می‌کنیم. امسال برای سومین سال پیاپی این مراسم را در این مکان باشکوه مذهبی در شهر لندن برگزار می‌کنیم؛ شهری که بی‌تردید یکی از مهم‌ترین و تأثیرگذارترین شهرهای جهان است. سه دوره‌ی نخست این مراسم، در دفتر زیبایی ما در کابل، در بنای تاریخی قلعه‌ی نوبرجه برگزار شده بود.

امشب، ما از یک دولتمرد شریف و انسانی برجسته تجلیل می‌کنیم: عالی‌جناب ایدی راما، نخست‌وزیر جمهوری آلبانی. پس از مشورت‌های گسترده و بررسی‌های دقیق، هیأت داوران تصمیم گرفتند ششمین جایزه‌ی صلح ابن سینا را به ایشان اهدا کنند. این تصمیم بر پایه‌ی سه دلیل روشن گرفته شد: نخست، استقبال سخاوتمندانه‌ی آلبانی از هزاران پناهجوی افغان در تابستان ۲۰۲۱؛ دوم، حمایت پایدار و قاطع ایشان از مردم افغانستان، به ویژه از زنان این سرزمین؛ و سوم، نقش او در پیوند زدن فرهنگ‌ها، ادیان و سنت‌ها در راستای شکل‌دادن به چشم‌اندازی انسانی و مشترک.

همان‌گونه که افراد ویژگی‌های اخلاقی و شخصیتی خاص خود را دارند، ملت‌ها، نهادها و شرکت‌ها نیز دارای ویژگی‌های جمعی‌اند. برخی کشورها به قدرت و اقتدار شناخته می‌شوند و برخی نهادها به فساد. در توصیف افراد از واژه‌هایی چون «بشراقت/غیرت» استفاده می‌کنیم، اما به‌ندرت چنین مفهومی را به یک ملت نسبت می‌دهیم. با این‌حال، شرافت/غیرت چگونه می‌تواند در قالب هویت جمعی تعریف و سنجیده شود؟

افلاطون در یکی از مهم‌ترین آثار خود در فلسفه‌ی سیاسی به این مسئله پرداخته است. او سه مفهوم اساسی را در سیاست مطرح می‌کند: امنیت، منفعت و شرافت/غیرت. او این مفاهیم را با ساختار دولت آرمانی و سه‌گانه‌ی روح انسان پیوند می‌زند. برای امنیت و منفعت، نمونه‌ها و شاخص‌های فراوانی در سیاست و روابط بین‌الملل وجود دارد، اما برای شرافت/غیرت، چنین معیارهایی بسیار کمیاب و گاه نایاب‌اند.

در تابستان ۲۰۲۱، نخست‌وزیر ایدی راما در قامت یک دولت‌مرد، معنای شرافت/غیرت را مجسم ساخت؛ نه تنها در مقام شخصی، بلکه به نمایندگی از مردم کشورش. پناهدادن به انسان‌های آسیب‌پذیر و به‌حاشیهرانده‌شده، تجلی آشکار شرافت است. برعکس، رها کردن همپیمانان و زیر پا گذاشتن وعده‌ها، نشانه‌ی بی‌اعتباری اخلاقی‌ست.

پس از بازگشت طالبان به قدرت، همه‌ی ما در برابر این آزمون اخلاقی قرار گرفتیم: آیا برای مراقبت از عزیزان، همکاران، و یاران خود کاری خواهیم کرد؟ این میدان، هم پیروز دارد و هم شکست‌خورده. در این میان، آلبانی یکی از معدود ملت‌هایی بود که حتی با وجود فاصله‌ی جغرافیایی از افغانستان، جایگاهی شرافتمندانه اتخاذ کرد؛ و ما از این بابت سپاسگزاریم.

با این‌حال، باید در برابر تحریف و سوءاستفاده از مفهوم «غیرت» نیز هوشیار باشیم. بدرفتاری با زنان نشانه‌ی غیرت نیست؛ این زن‌ستیزی و ترس است. غیرت در توانمندسازی زنان معنا می‌یابد، نه در حذف آنان.

در پایان، از همه‌ی شما که دعوت ما را پذیرفتید و برای بزرگداشت یکی از معدود دولتمردان واقعی زمانه‌مان، عالی‌جناب ایدی راما، در این مراسم حاضر شده‌اید، صمیمانه سپاس‌گزاری می‌کنم. آرزو دارم شیی پُربار و به‌یادماندنی را پیش‌رو داشته باشید.